

De vijgenboom is dat Israël?

Leer van de **vijgenboom** deze **gelijkenis**: wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is. Zo ook u, **wanneer u al deze dingen zult zien**, weet dan dat het nabij is, voor de deur. Voorwaar, Ik zeg u: Dit **geslacht** zal zeker niet voorbijgaan, totdat al deze dingen gebeurd zijn. **(Mattheüs 24:32-34)**

Mogen we hier zomaar uit opmaken dat Israël deze vijgenboom moet uitbeelden, en dat 1948 hiervan het door de Zionisten opgezette Israël het beeld is? We moeten iets leren van de vijgenboom !!

Dit is een onderzoek naar de houdbaarheid van de formule 'vijgenboom = Israël'. Want het is duidelijk dat de gelijkstelling van Israël met de vijgenboom niet altijd wordt geaccepteerd **omdat het lang niet voor iedere christen duidelijk is**. Met name omdat deze theorie voortkomt uit menselijke bronnen en boeken. Dus lijkt een systematische benadering van de vijgenboomvervloeking vanuit de gelijkenis van de uitspruitende vijgenboom de mogelijkheid te vormen om tot de juiste interpretaties te komen.

De interpretatie van de vervloekte vijgenboom als het volk van Israël heeft een sterke positie ingenomen **in de traditie**. Maar de Bijbel moet zichzelf hierin uitleggen en de betekenis moet volgen uit het Oude Testament. Zoals de profeten teleurgesteld zijn over het ontbreken van (vroeg) vijgen, zo is Jezus ook teleurgesteld dat hij aan de vijgenboom geen vijgen aantreft. Vijgenbomen worden verbouwd in heel het Heilige Land, speciaal in bergachtige streken. Vooral in de vlakte rondom het meer van Galilea groeien veel vijgenbomen; ook wel wilde vijgenbomen (in de laagte: 1 Kon. 10:27; 1 Kron. 27:28; 2 Kron. 1:15; 9:27; Ps. 78:47; Jes. 9:9). Wilde vijgenbomen – gewoonlijk meer struiken dan bomen – komen ook overal voor; zij zijn in de regel onvruchtbaar en worden beschreven door de *fellashin* als mannelijke bomen. Spr. 27:18 zegt ons: Die de vijgenboom bewaart, zal zijn vrucht eten. M.a.w.: Wie trouw zorgt voor zijn vijgenboom, zal genieten van zijn vrucht. Als God gaat oordelen, gebeuren er vreselijke dingen.

De vervloeking van de onvruchtbare vijgenboom

Dit wonder van onze Here (Matth. 21:18-20; Mark 11:12-14, 21) dat plaatsvond in de Paastijd, ongeveer April, wil verstaan worden (zover het de natuurlijke verschijnselen betreft) in het licht van het bericht, zoals boven vermeld, over het vrucht dragen van de vijgenboom. Het is in de buurt van Jeruzalem. Als de jonge blaadjes opnieuw verschijnen in April, zal elke vijgenboom die überhaupt gaat vrucht dragen, enkele onrijpe vijgen (*taksh*) hebben, hoewel het de tijd van de vijgen nog niet is (Mark.11:13).

Deze gelijkenis heeft een diepe zin. Veel bladeren aan een vijgenboom kan erop wijzen, dat er ook vruchten aan die boom zijn. Soms zitten de vijgen verborgen onder het blad, zodat men op afstand niet meteen ziet. Maar in dit geval zijn er niets dan bladeren (dus geen vroeg) vijgjes) aan de boom; geheel in tegenstelling tot wat kon worden verwacht. Alles bij elkaar is die vijgenboom dus een schijnvertoning. Hij is in de wortel gewoon onvruchtbaar.

De uitleg van de woorden ligt in het simpele feit, dat de vrucht van de vijgenboom verschijnt, vóór de bladeren, en vandaar de boom, als deze bladeren voortbrengt, ook vrucht behoorde te hebben gehad....Deze boom – om zo te zeggen -roemde zichzelf hierin, dat hij een voorsprong zou hebben op andere bomen en de voorbijganger uitdaagde om te komen en zichzelf verkwikken met het fruit. Maar als de Heere die uitnodiging aannam en naderbij kwam, bleek het, dat de boom net als alle andere bomen was, zonder vrucht net als zij. Want inderdaad, zoals de evangelist waarneemt, de tijd van de vijgen was nog niet gekomen. Dat is de oorzaak waarom Jezus die boom vervloekt: niemand moge ooit uit u enige vrucht

genieten. Bij Mattheüs zegt Jezus het ter plekke en verdort de boom direct daarna. Bij Markus ontdekken Jezus' jongeren dit de volgende morgen. Er is geen hoop meer voor die vijgenboom.

Zou dit ook niet betekenen, dat iemand een mens kan zijn met veel uiterlijk vertoon (slechts bladeren); schijn die bedriegt. Hij vindt zichzelf misschien veelbelovend. Hij heeft geen innerlijke vruchtbaarheid, geen echte productiviteit tot eer van zijn Schepper en tot zegen van zijn naasten. Hij verdort tenslotte tot in de wortel.

In de Tenach is nergens een aanwijzing dat de vijgenboom het beeld is voor Israël. De Tenach is de bijbel van het jodendom. De Tenach bevat 39 Bijbelboeken die ook in het Oude Testament voorkomen (in een andere volgorde).

Mk 13:28-29 En leert van de vijgenboom de gelijkenis: wanneer zijn takken zacht worden en de bladeren uitspruiten, dan weten jullie dat de zomer aanstaande is; Zo ook jullie, wanneer jullie deze dingen zien gebeuren, weet dat (het) aanstaande is, voor de deur.

Zoals het beeld hier door Jezus wordt gebruikt zal het bij de eerste hoorders (vier van zijn leerlingen) en eerste lezers het beeld hebben opgeroepen van een vijgenboom die op zijn tijd vruchten zal dragen. Het gaat immers op de zomer aan en de bladeren worden gevormd. In de tekstuele eenheid van de komst van de Messias is sprake van de sterren die van de hemel zullen vallen. **Deze gebeurtenis wordt ook beschreven in de Openbaring van Johannes, waarbij het vallen van de sterren wordt vergeleken met late, onrijpe vijgen die door een harde wind van de boom vallen.** Deze onrijpe vijgen staan dus via de vallende sterren in Markus in verband met de gelijkenis van de uitspruitende vijgenboom. Hieruit wordt duidelijk dat niet alleen het uitspruiten van de vijgenboom als beeld gebruikt wordt, maar indirect ook het dragen van vruchten.

1 De eenheid waarin de gelijkenis van de uitspruitende vijgenboom is opgenomen begint met het vertrek van Jezus uit de tempel. Een van de discipelen wijst Jezus op de imposante gebouwen van de tempel en Jeruzalem. Jezus reageert met de voorzegging van de verwoesting van deze gebouwen.

2 Vervolgens komt hij op de Olijfberg aan, alwaar vier van zijn leerlingen hem vragen naar het wanneer van deze verwoesting en het teken van de vervulling ervan. Hierna begint Jezus rede die uitmondt in de gelijkenis van de uitspruitende vijgenboom.

De rede van Jezus en zijn gelijkenis van de uitspruitende vijgenboom staan in het teken van poging tot misleiding.

Van de vervloekte vijgenboom gezegd dat deze is verdord en volgt er een leerrede van Jezus. Hiertegenover staat de glorieuze verschijning van de Mensenzoon en eveneens een leerrede die wordt aangevangen met de gelijkenis van de uitspruitende vijgenboom.

Uit de analyse kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De uitspruitende bladeren houden verband met de eschatologische gebeurtenissen die Jezus voorafgaand aan de gelijkenis noemt.
- De eschatologische gebeurtenissen staan in het teken van misleiding (Markus zegt hierover – door valse christussen en valse profeten.)
- De zomer, datgene wat 'voor de deur staat', is de glorieuze verschijning van de Mensenzoon.
- De vruchten – hoewel niet expliciet genoemd – spelen een rol in het beeld van de gelijkenis.
- Het vergelijk waarbinnen de gelijkenis wordt verteld, houdt verband met de derde verzoeking van Jezus in de woestijn.

- Het beeld heeft een vergelijkbare structuur met het narratief van de vervloekte vijgenboom.

In de Hebreeuwse Bijbel de Tenach komen de volgende vier aanduidingen voor in het beeldveld van de vijgenboom: Hoewel het beeld van de vijgen(boom) in het OT gebruikt wordt als metafoor, wordt de vijgen(boom) gebruikt in de beschrijving van oordelen aan het adres van Israël. Dit gebeurt vooral in de profeten en met name in Jeremia. De betekenis van de metafoor wordt echter niet direct in de tekst gegeven. Er is sprake van het vallen van wilde vijgenbomen En verslinden van vijgenbomen. Wanneer een vijgenboom geen bladeren heeft is dat een aanleiding voor oordeel. Vijgen worden in Jeremia 24 verdeeld in goede en slechte vijgen.

De goede vijgen – zoals de vroege vijgen – zijn de Israëlieten die terugkeren van de ballingschap en zich zullen ‘bekeren met heel hun hart’. De slechte vijgen zijn koning Zedekia, zijn vorsten, de achterblijvers in Jeruzalem en de Israëlieten die in het land Egypte wonen. **Wat opvalt bij de oordeels-beschrijvingen is dat de vijgenboom niet alleen in verband gebracht wordt met Israël !!** De boom wordt ook ter sprake gebracht in verband met Egypte. Daar worden de vijgenbomen gedood als onderdeel van de plagen die God over het machtige Egypte bracht omdat de Faraó niet wilde luisteren naar de opdracht van de God van Israël om zijn volk te laten gaan. De vijgenboom van Egypte kan niet worden gehandhaafd omdat er niet naar God geluisterd wordt. De woestijn is echter ook niet de plek voor een vijgenboom. Het volk van Israël toont in de woestijn weinig vertrouwen in God, die haar naar het beloofde land zal brengen. In Kanaän kan de vijgenboom wel gedijen. **Verder worden de vestingen van Ninevé vergeleken met vijgenbomen.** Zelfs de vestingen van het machtige Ninevé zullen worden geschud zodat de vroegrijpe vruchten eraf vallen. **Ten slotte wordt de vijgenboom in verband gebracht met de grote toorn van God die zich richt tegen alle heidenvolken.**

Conclusie: De vijgenboom en vijgen kunnen dus in verband gebracht worden met oordelen van God over zowel Israël als andere volken. Wanneer men niet de wil van God doet, volgt er een oordeel. **Wat echter de betekenis van de vijgenboom als metafoor is, wordt uit de aangehaalde teksten en hun directe contexten tot dusver niet duidelijk.** De betekenis van het beeld van de vijgen is duidelijker. **De betekenis kan worden gezocht in het al dan niet kennen van en bekeerd zijn tot God, d.w.z. de relatie die men heeft tot God.**

De vijgenboom in verband met zegen.

Naast het oordeels-beeld van vloek, wordt de Vijgenboom ook in verband gebracht met zegen. Met de vijgenboom is sprake van (uitzicht op) verlossing. De vijgenboom zal gezegend worden en zijn vrucht dragen. Opvallend is dat dit nergens gezegd wordt van de wilde vijgenboom .De wilde vijgenboom biedt geen (uitzicht op) verlossing

Ook daar waar de vijgenboom met zegen wordt verbonden, wordt in de tekst niet duidelijk gemaakt wat met de vijgenboom wordt bedoeld. In Zach 3:10 wordt echter iets van de betekenis van de vijgenboom aangereikt. Daar wordt vermeld dat op een zekere dag ieder zijn naaste zal uitnodigen ONDER DE VIJGEBOOM. De vijgenboom is dus een plaats waar mensen elkaars aanwezigheid op prijs stellen. Verder stelt Zach 3:9 dat op die betreffende dag de ongerechtigheid zal worden weggenomen. **De vijgenboom staat hier dus voor een plaats waar gerechtigheid heerst en waar naar elkaar wordt omgezien.** Dit beeld sluit aan **bij andere teksten waarin gesproken wordt over het zitten/wonen en eten onder de vijgeboom.**

Tenslotte, spreekt het OT op twee plaatsen over de bladeren van de vijgenboom. Deze dienen als materiaal waarvan Adam en Eva schorten maakten om hun naaktheid en schaamte te bedekken. Verwelkte/afgevallen vijgeboombladeren worden genoemd in verband met het schaamteloze gedrag van de leiders van Israël. Vijgenboombladeren verhullen de gevolgen van iets dat verkeerd is, of – wanneer ze verwelken/afvallen – onthullen de gevolgen van iets dat verkeerd is. In het eerste geval is het verkeerde het eten van de boom

van kennis van goed en kwaad.²⁶⁸ In het tweede geval gaat het om het aanhoudend afkeren van JHWH in plaats van bekeren tot JHWH, met als gevolg onbehoorlijk spreken, slechtheid, onkunde, leugen, winstbejag, bedrog, lichtzinnig omgaan met vrede en onbeschaamdheid.

De vijgenboom staat in Tenach voor een toekomstige volmaakte bestuurlijke entiteit waarin een volmaakte samenleving van mensen uit diverse volken wordt verbonden met een volmaakt land, in de zin van grondgebied. Wanneer in HET OT de vijgenboom wordt veroordeeld door JHWH, wordt dus het uitzicht op een volmaakte bestuurlijke entiteit weggenomen. Deze oordelen vallen samen met situaties waarin niet naar de wil van JHWH gehandeld wordt. **JHWH hanteert zegen en vloek met betrekking tot de vijgenboom, om zo tot Zijn volmaakte bestuurlijke DOEL te komen, waarin zijn wil wordt gedaan. In het OT stelt de vijgenboom daarom het komende Koninkrijk van God voor.**

Wat opvalt bij de interpretatie van de vijgenboom die door het Oude Testament wordt aangeleverd is dat er geen verband zichtbaar wordt tussen de vijgenboom en Israël. Israël maakt onderdeel uit van het Koninkrijk van God **voor zover zij zich bekeren tot God**, waarvoor het beeld van de goede vijgen wordt gebruikt. In dat verband kan Israël wel vergeleken worden met de optelsom van goede en slechte vijgen, maar **dat is niet hetzelfde als de vijgenboom**. Ook de vaders van Israël worden vergeleken met (vroeg) vijgen, d.w.z. met de vruchten en **niet met de boom**. **De interpretatie van de vijgenboom als symbool voor Israël is niet te legitimeren op basis van het Oude Testament.** Hiermee is duidelijk geworden dat de vijgenboom als beeld voor Israël niet houdbaar is op grond van het Oude Testament. Deze metafoor wordt ook niet aangetoond in vroeg- joodse teksten.

Uit de analyse volgt dat de uitspruitende vijgenboom gebruikt wordt als beeld voor het zich realiserende Koninkrijk van God. Dit beeld sluit geheel aan op de gevonden interpretatie in het OT.

De bladeren die zich beginnen te ontwikkelen aan de vijgenboom zijn het beeld voor pogingen tot misleiding. Het gaat om de misleiding door valse christussen – zij die zeggen dat ze Christus zijn, maar het niet zijn – en valse profeten. Het werk van satan – de misleider bij uitstek – kan hierachter worden gezien op basis van het verband dat bestaat tussen Jezus' verzoeking door de satan in de woestijn enerzijds en de vergelijking van de vijgenboomvervloeking met de uitspruitende vijgenboom anderzijds. Hoewel zij niet samenvallen, kan ook de valse profeet in verband gebracht worden met satan.

Conclusies

De vijgenboom staat in het Oude Testament voor een toekomstige volmaakte bestuurlijke eenheid waarin een volmaakte samenleving van mensen uit diverse volken wordt verbonden met een volmaakt land, in de zin van grondgebied. De vervloekte vijgenboom blijkt niet dezelfde te zijn als de uitspruitende vijgenboom. De vervloekte vijgenboom is de **Ficus Sycomorus** die is verbonden met de misleiding van valse christussen en valse profeten. Zij proberen – al dan niet bewust – het Koninkrijk van God na te bootsen, aangezien de vijgenbomen (steeds meer) op elkaar lijken (naarmate de uitspruitende vijgenboom meer bladeren krijgt).

De uitspruitende vijgenboom is de **Ficus Carica**, het zich realiserende Koninkrijk van God.

Allereerst is de interpretatie van de vijgenboom – ongeacht welke van de twee – als symbool voor Israël niet te legitimeren op basis van het beeldveld van het OT.

Ten tweede blijkt het strafwonder van de verdorde vijgenboom een bevrijdingswonder te zijn, aangezien deze boom staat voor de tegenhanger van het Koninkrijk van God.

Ten derde is de rede van Jezus over geloof en gebed een logisch vervolg op de vervloeking en verdorring van deze vijgenboom, aangezien geloof en gebed de toegang vormen tot het Koninkrijk van God zoals Jezus symbolisch heeft laten zien in de tempelreiniging.

Misleiding vormt het centrale en verbindende motief in de behandelde teksten. Dat geldt voor verschillende zaken, zoals de misleidende pracht van de tempel en **de eindtijd misleidingen van valse christussen en valse profeten die worden uitgebeeld in het uitspruiten van de vijgenboom.** Deze misleidingen volgen eenvoudig uit de tekst. De vervloekte vijgenboom blijkt een anti-beeld te zijn tegenover het zich realiserende Koninkrijk van God (de uitspruitende vijgenboom) en heeft als zodanig geen toekomst en verdort. Ook blijkt de vervloekte vijgenboom te zijn gebaseerd op de eindtijd misleidingen van valse christussen en valse profeten. Als laatste geldt dat de vervloekte vijgenboom niet het beeld blijkt te zijn voor Israël, zoals de afgelopen eeuwen binnen het Christendom is voorgestaan. Het is Darby geweest die dit beeld in de christelijke wereld heeft geholpen.